Minister Spraw
Wewnętrznych i Administracji

BMP.0724.1.8.2025

Pani
Magdalena Biejat
Wicemarszałek Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na pismo[1] przesyłające oświadczenie[2] Senatora RP Pani Anny Boguckiej dotyczące przekazania środków z Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej dla województwa podlaskiego, uprzejmie przedstawiam co następuje.

Rada Ministrów 27 maja 2025 r. przyjęła uchwałę nr 72 *w sprawie zatwierdzenia Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026*[3], (dalej: „Program"), w którym po raz pierwszy przeznaczono tak znaczące środki na ochronę ludności i obronę cywilną.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. *o ochronie ludności i obronie cywilnej*[4], finansowanie realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej określa Program. W rozdziale 6 Programu w sposób przejrzysty opisano sposób podziału środków finansowych zarówno na poziomie wojewódzkim, jak i centralnym. Przyjęte w tym zakresie zasady zostały uzgodnione m.in. z Ministerstwem Obrony Narodowej (MON), Przewodniczącym Komitetu do spraw Pożytku Publicznego oraz Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Kryterium wyjściowym podziału środków w ramach Programu było założenie, że:
- 80-90% środków zostanie przeznaczonych dla województw, w tym 90% z tej kwoty na zadania realizowane przez samorządy,
- 10-20% środków zostanie przeznaczonych na zadania ponadlokalne, inwestycje pilotażowe oraz strategiczne (centralne).

Środki przyporządkowane dla województw zostały podzielone według następujących kryteriów:
- ogólnej liczby mieszkańców w województwach;
- wskaźnika urbanizacji (liczby mieszkańców miast do ogólnej liczby mieszkańców);
- wskaźnika zwiększonego bezpieczeństwa na wschodniej granicy Polski w ramach Narodowego Programu Odstraszania i Obrony „Tarcza Wschód"[5] (dalej: Program „Tarcza Wschód") dla województw: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego i części województwa mazowieckiego.

Należy wskazać, że miasto stołeczne Warszawa przy podziale środków było traktowane jak odrębne województwo, z uwzględnieniem wskaźników urbanizacji i ogólnej liczby mieszkańców.

[1] Z 13 listopada 2025 r., sygn.: BPS/043-45-1172-MSWA/25.
[2] Złożone 7 listopada 2025 r., podczas 45. posiedzenia Senatu RP.
Przekazane również pismem Pana Jakuba Stefaniaka, Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z 17 listopada 2025 r., sygn. DSP.INT.4513.54.2025.
[3] M. P. poz. 541, z późn. zm.
[4] Dz. U. poz. 1907.
[5] Przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 58 z dnia 10 czerwca 2024 r.

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa, Polska

Proces podziału środków na poszczególne województwa wyglądał następująco:

1) Dla każdego z województw wprowadzono, pozyskane z Głównego Urzędu Statystycznego, dane statystyczne o liczbie ludności i gęstości zaludnienia.
2) Wprowadzono dane statystyczne o liczbie mieszkańców województwa, także z podziałem na liczbę mieszkańców miast i wsi.
3) Podzielono wstępnie środki na pulę wojewódzką (83%) i pulę centralną (17%).
4) Dla puli wojewódzkiej, z uwagi na wyższą gęstość zaludnienia na terenach miejskich, a także wymóg określony w art. 90 ustawy *o ochronie ludności i obronie cywilnej* dotyczący pojemności obiektów zbiorowej ochrony z podziałem na miasta i wsie, wprowadzono odpowiednio wagi 0,65 i 0,35.
5) Po wyliczeniu kwot przypadających na poszczególne województwa, dodano wskaźnik zwiększenie puli środków na realizację zadań w ramach Programu „Tarcza Wschód" (dla województw: lubelskiego, podlaskiego, warmińsko-mazurskiego, podkarpackiego i części województwa mazowieckiego).
6) Następnie z puli centralnej dokonano dalszego wzmocnienia puli wojewódzkiej w ramach realizacji zadania Host Nation Support (NATO).
7) Otrzymano ostateczny podział na pulę wojewódzką (ponad 90%) i centralną (niecałe 10%).

Powyższy podział środków został uzgodniony z MON, a informację o wysokości limitów w poszczególnych obszarach przekazano wojewodom.

Odnośnie do zwiększenia wsparcia dla województwa podlaskiego, biorąc pod uwagę jego szczególne położenie i potrzeby, pragnę wskazać, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) uwzględniło ryzyko związane z sytuacją geopolityczną podczas opracowywania algorytmu podziału środków pomiędzy województwa. W związku z powyższym województwa: lubelskie, podlaskie, warmińsko-mazurskie i podkarpackie, otrzymały o 20% więcej środków w stosunku do pierwotnych wyliczeń limitów na województwo określonych zgodnie z podstawowymi kryteriami.

Stosownie do art. 154 ust. 5 ustawy *o ochronie ludności i obronie cywilnej* podział środków w ramach Programu w danym województwie na jednostki samorządu terytorialnego, podmioty ochrony ludności i inne podmioty należy do zakresu działań wojewody. Zgodnie z art. 155 ust. 5 ww. ustawy, w oparciu o przepisy prawa wydane na podstawie art. 138 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*[6], MSWiA, w porozumieniu z MON, dokonało podziału środków, o których mowa w art. 155 ust. 4 ustawy, na poszczególne części budżetu państwa wskazane w art. 155 ust. 6 ustawy (m.in. pozostające w dyspozycji wojewodów) z uwzględnieniem Programu.

Należy wskazać, że środki z Programu nie stanowią jedynego wsparcia, jakie poszczególne województwa otrzymują od Rządu RP na realizację zadań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej.

[6] Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa, Polska

Od momentu przejęcia przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (SWiA) nadzoru nad Rządową Agencją Rezerw Strategicznych, tj. od 1 lipca 2024 r. do 10 września 2025 r., Minister SWiA w drodze decyzji wydawanych na podstawie art. 19 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. *o rezerwach strategicznych*[7], udostępnił podmiotom z województwa podlaskiego rezerwy strategiczne obejmujące asortyment medyczny (łóżka szpitalne, sprzęt medyczny, leki), a także asortyment techniczny (kontenery, agregaty, maszty oświetleniowe) o łącznej wartości 43,5 mln zł. Beneficjentami ww. pomocy były szpitale, Podlaski Oddział Straży Granicznej i jednostki podległe MON.

Dodatkowo należy podkreślić, że w budżecie Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej na 2025 r. zaplanowano zwiększone środki w łącznej wysokości 389,5 mln zł[8].

Pragnę zapewnić, że Rząd Rzeczpospolitej Polskiej podejmuje liczne działania mające na celu zabezpieczenie granicy państwowej z Republiką Białorusi, które w istotny sposób podnoszą bezpieczeństwo mieszkańców województwa podlaskiego.

Na terenie województwa podlaskiego, na odcinku granicy państwowej z Białorusią zakończono 5 inwestycji, tj.:

1. Budowę zabezpieczenia granicy państwowej w postaci bariery fizycznej o długości 186 km i wartości około 1,3 mld zł.
2. Budowę zabezpieczenia granicy państwowej w postaci bariery elektronicznej o długości 206 km i wartości około 342 mln zł.
3. Modernizację zabezpieczenia granicy państwowej w zakresie bariery fizycznej o długości 186 km i wartości około 117 mln zł. Inwestycja objęła wzmocnienie bariery fizycznej dodatkowymi poziomymi elementami, które wydłużą czas jej pokonania i zapewnią brak możliwości rozginania elementów pionowych bariery. Bariera fizyczna została zmodernizowana na całej długości poprzez wykonanie stężenia (dolnego i górnego) oraz zamontowanie dodatkowej concertiny.
4. Budowę zabezpieczenia granicy państwowej w postaci bariery elektronicznej na odcinku rzek Świsłocz i Istoczanka o długości 47 km i wartości około 86 mln zł.
5. Modernizację zabezpieczenia granicy państwowej w postaci bariery elektronicznej o długości 206 km i wartości około 125 mln zł. Inwestycja objęła:
   - dodatkową linię kamer do obserwacji zewnętrznej strony bariery;
   - zastosowanie lamp typu LED do oświetlania drogi technicznej;
   - dodatkowe punkty kamerowe do zabezpieczenia przepustów wodnych;
   - wykorzystywanie systemu pozycjonowania sił własnych do weryfikowania alarmów („swój-obcy”);
   - mechanizm wykorzystujący sztuczną inteligencję do klasyfikacji alarmów ze światłowodowych kabli detekcyjnych.

Ponadto obecnie trwa realizacja 5 kolejnych inwestycji związanych z budową lub modernizacją zabezpieczenia granicy państwowej z Białorusią na ww. obszarze, tj.:

1. Modernizacja drogi technicznej (przedsięwzięcie podzielono na 2 osobne zadania:

[7] Dz. U. z 2024 r. poz. 1598, z późn. zm.
[8] Kwota sumaryczna, tj. z wydatkami płacowymi.

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa, Polska

wykonanie projektu oraz wykonanie robót budowlanych). W dniu 31 marca 2025 r. wykonawca przekazał dokumentację do odbioru. Aktualnie trwają prace przy zaporze. Wybudowano 178 km podbudowy warstwy konstrukcyjnej (z 186 km) oraz 105 km warstwy bitumicznej (asfaltu). Całkowita wartość inwestycji wyniesie około 300 mln zł.

2. Budowa 5 wież obserwacyjnych wyposażonych w dalekozasięgowe systemy optoelektroniczne oraz dostawa 3 bezzałogowych statków powietrznych (płatowców pionowego startu) i ich integracja z istniejącą barierą elektroniczną w zakresie przesyłania obrazu do Centrum Nadzoru w Białymstoku. Wartość inwestycji wyniesie około 47 mln zł.
3. Modernizacja istniejącego zabezpieczenia granicy państwowej w postaci bariery fizycznej w zakresie wykonania drugiej linii zapory na długości 186 km. Przedmiot umowy obejmuje modernizację istniejącej bariery fizycznej w zakresie posadowienia w linii istniejących słupów kamerowych (w pasie drogi granicznej) zapory tymczasowej z siatki leśnej o wysokości 4 m, która zostanie wzmocniona od strony polskiej dwoma zwojami drutu ostrzowego – jednym na poziomie gruntu i drugim na wysokości 2 m. Wykonanie zadania prowadzone będzie przy udziale Sił Zbrojnych RP. Całkowitą wartość inwestycji oszacowano na 27 mln zł.
4. Modernizacja istniejącego zabezpieczenia granicy państwowej w postaci bariery elektronicznej na rzekach Świsłocz i Istoczanka (47 km, podzielone na 2 odcinki funkcjonalne). Przedmiot umowy obejmuje modernizację istniejącej bariery elektronicznej w zakresie zbudowania dodatkowych funkcjonalności oprogramowania nadrzędnego. Wartość inwestycji to 0,5 mln zł.
5. Modernizacja istniejącego zabezpieczenia granicy państwowej w postaci bariery elektronicznej w zakresie budowy nowych funkcjonalności w Podlaskim Oddziale SG. Wartość inwestycji określono na 78 mln zł.

Jednocześnie pragnę zauważyć, że w celu zmniejszenia negatywnych skutków zawieszenia ruchu granicznego dla przedsiębiorców, w tym z terenów województwa podlaskiego, ustanowiono mechanizm przyznawania rekompensat, który został uregulowany w art. 16b ustawy z dnia 12 października 1990 r. *o ochronie granicy państwowej*[9]. Przedmiotowa regulacja weszła w życie 16 czerwca 2023 r.[10]

O rekompensatę mogą ubiegać się płatnicy składek w rozumieniu art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. *o systemie ubezpieczeń społecznych*[11], niebędący jednostką budżetową lub samorządowym zakładem budżetowym, prowadzący działalność gospodarczą w zakresie gastronomii, wymiany walut, sprzedaży detalicznej towarów w sklepach, na straganach i targowiskach, świadczenia usług hotelarskich w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych*[12], lub działalności agenta celnego oraz rolnicy w rozumieniu art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r.

[9] Dz. U. z 2025 r. poz. 184, dalej: „*ustawa*".
[10] W przypadku zawieszenia ruchu na przejściu granicznym Kuźnica Białostocka-Bruzgi, rekompensata przysługiwała za okres czasowego zawieszenia ruchu przypadający po 1 stycznia 2023 r.
[11] Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.
[12] Dz. U. z 2023 r. poz. 1944

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa, Polska

o ubezpieczeniu społecznym rolników[13], świadczący usługi hotelarskie w rozumieniu ustawy *o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych* – prowadzący działalność gospodarczą w powyższym zakresie lub świadczący ww. usługi hotelarskie na obszarze gminy, w której położone jest przejście graniczne, w którym czasowo zawieszono ruch i którzy spełniają warunki określone w przepisach *ustawy*.

Wybór sposobu wyliczenia rekompensaty należy do wnioskodawcy. Przedmiotowe świadczenie może być ustalone, jako wysokość:

1) 65% średniego miesięcznego przychodu płatnika składek lub rolnika, uzyskanego z prowadzonej przez niego działalności lub ze świadczenia usług hotelarskich na obszarze gminy, w której położone jest przejście graniczne, na którym czasowo zawieszono ruch, w okresie wybranych 3 z 6 miesięcy kalendarzowych bezpośrednio poprzedzających zawieszenie tego ruchu;
2) odpowiadająca kwocie minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. *o minimalnym wynagrodzeniu za pracę*[14], obowiązującego w miesiącu kalendarzowym, za który przysługuje rekompensata, za:

a) każdego ubezpieczonego zgłoszonego do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych i pozostającego w tych ubezpieczeniach w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, za który przysługuje rekompensata i wykonującego umowę będącą podstawą zgłoszenia do ubezpieczenia na terenie gminy, w której położone jest przejście graniczne, na którym czasowo zawieszono ruch - w przypadku płatnika składek;
b) rolnika, małżonka tego rolnika oraz jego każdego domownika w rozumieniu przepisów art. 6 pkt 2 ustawy *o ubezpieczeniu społecznym rolników*, którzy pomagają mu w świadczeniu usług hotelarskich w rozumieniu ustawy *o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych*, jeżeli podlegają ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, za który przysługuje rekompensata.

Zgodnie z przepisami art. 16b ust. 7 *ustawy* możliwość otrzymania ww. wsparcia przysługuje maksymalnie za okres 12 miesięcy zawieszenia ruchu na przejściu granicznym i może być udzielona maksymalnie trzykrotnie w oparciu o przychód płatnika składek lub rolnika (pkt 1) bądź maksymalnie dziewięciokrotnie w oparciu o liczbę zgłoszonych do ubezpieczenia społecznego (pkt 2).

Rekompensata przysługuje jedynie za miesiące kalendarzowe, w których obowiązuje czasowe zawieszenie ruchu na przejściach granicznych. Za ten sam miesiąc kalendarzowy rekompensata przysługuje wyłącznie w jednej wysokości.

Należy wskazać, że na podstawie art. 16b ust. 2 *ustawy*, w akcie prawa miejscowego wojewoda może określić inne niż określone w art. 16b ust. 1 pkt 1 *ustawy* zakresy działalności gospodarczej, których prowadzenie na obszarze gminy, w której jest

[13] Dz. U. z 2025 r. poz. 197, z późn. zm.
[14] Dz. U. z 2024 r. poz. 1773.

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa, Polska

położone przejście graniczne, uprawnia płatników składek, o których mowa w ust. 1 do ubiegania się o przyznanie rekompensaty, uwzględniając specyfikę ruchu, który zawieszono na tym przejściu granicznym i jego wpływ na sytuację ekonomiczną płatników składek prowadzących działalność gospodarczą na tym obszarze.

Ponadto stosownie do art. 16b ust. 9 *ustawy*, wojewoda może przyznać prawo do ubiegania się o rekompensatę w wymiarze wyższym niż określony w art. 16b ust. 7 ww. ustawy, dla wszystkich rolników, o których mowa w ust. 1, oraz płatników składek, o których mowa w ust. 1 i 2, lub dla ich określonych grup, mając na względzie okres obowiązywania zawieszenia ruchu na przejściu granicznym i jego wpływ na sytuację ekonomiczną płatników składek i rolników. Wojewoda Podlaski skorzystał z przyznanego mu uprawnienia, o którym mowa w art. 16b ust. 9 *ustawy*, zarówno w 2024 r., jak i w 2025 r.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach wojewoda może przyznać rekompensatę również płatnikom składek w rozumieniu art. 4 pkt 2 ustawy *o systemie ubezpieczeń społecznych*, niebędącym jednostką budżetową lub samorządowym zakładem budżetowym, oraz rolnikom w rozumieniu art. 6 pkt 1 ustawy *o ubezpieczeniu społecznym rolników*, którzy nie spełniają wymagań wskazanych w ust. 1, 2 i 4 *ustawy* i którzy prowadzą działalność na obszarze powiatu, w którym położone jest przejście graniczne, w którym ruch został zawieszony, gdy okoliczności mające związek z czasowym zawieszeniem ruchu na przejściu granicznym, a zwłaszcza poziom strat, utraconych korzyści lub ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności.

Dzięki podjętym działaniom zaradczym, skuteczność zabezpieczenia granicy pozostaje na bardzo wysokim poziomie, co pozwala na kontrolowane i odpowiedzialne znoszenie ograniczeń w ruchu granicznym, które negatywnie oddziałują na prowadzenie działalności gospodarczej, zwłaszcza w branżach obsługujących wymianę towarową na kierunku wschodnim.

Jednocześnie należy zauważyć, że 17 listopada br. w dwóch drogowych przejściach granicznych ruch graniczny został wznowiony. Przejście w Kuźnicy Białostockiej zostało otwarte dla ruchu osobowego z wyłączeniem ruchu autobusowego (ze względu na brak odpowiedniej drogi dojazdowej). Natomiast w Bobrownikach jest dozwolony ruch osobowy także autokarów oraz ruch towarowy dla pojazdów z krajów Unii Europejskiej, stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz Szwajcarii.

Z poważaniem

z up. Wiesław Leśniakiewicz
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Otrzymuje: Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa, Polska